

„POKROK“ vychádza každý piatok.

Adresa pre všetky záležitosti:

Jozef Tealík Uh. Skalica (Sokolova).

Oznamy (inzeráty) účtujú sa levne a

placú sa vopred.

POKROK.

Predplatné poštou:

Na celý rok 2 kor. — Na pol roku
1 kor. — Jednotlivé čísla v expedícii
a pri zásielkach najmenej 20 výtiskov
stojí 2 hal.Predplatné do cudzozemska 5 kor.
Bezplatné a nevyplatené dopisy sa ne-
príjímajú.

Týždenník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu.

==== Rusko-japonská válka na ďalekom východe. ====

Telegramy.

Z PORT-ARTURU, 14. júla. Podadmiral Wittsóf vyplul s celou portarturskou flottou z prístavu von, mal s Japoncami tuhú srážku, v ktorej Japonci museli cufnúť, teraz je na otvorenom mori a síde sa, dľa nariadenia hlavného štábu 19. t. m. s Vladivostockou flottou naproti Šanghaju. Vladivostocká flotta opustila vladivostocký prístav 10 t. m. po spojení budú spoločne operovať proti japonským prístavným mestám.

Z PETROHRADU, 13. júla. Jedna úradná zpráva potvrdzuje, že najnovšie šesť severosibirských horných batterii s rýchlopalnými delami a šesť severosibirských horných jazdeckých sborov na bojište je komandované, kam už aj 29. júna tri batterie, 10 jazdeckej brigády odišli. — Dľa najnovších správ pri Port-Arturu padlo 30.000 Japoncov.

PETROHRAD, 12. júla. — Vojna na sucho došla už na ten stupeň, kde Japonci prichodia generálovi Kuropatkinovi na ten bod, ktorý on k ich premoženiu už dávno vybral. Južne od Liao-Jangu pomaly Kuropatkin už sberá svoje vojská a posíla ich smerom severným, k Liao-Jangu bližšie, a kde zastane, tam svedie sa rozhodujúci boj a tam bude ten bod, ktorý vytknul pre svoje víťazstvo.

Len ešte teraz vysvitá, aký obdivuhodný vojvodca je Kuropatkin, a aký výtečný plán on má. Z prvu myslelo sa, že Japoncom dá bitku od Liao-Jangu na juh, asi v okolí Haičengu, no tomu nie je tak. On chce bojovať k Liao-Jangu bližšie, preto za sebou tam vábi Japoncov, lebo tam mimo iných výhod bude mať i tú, že tam bude blízko svojich ohromných zásobární. Japonci na tom mieste okrem iného neprospechu prídu i do toho nevýhodného postavenia, že budú musieť veľmi zďaleka dostávať municiu a potraviny, od ktorých Rusi po prídutí oproti tomu veľikému mužovi. On radšej dá povedať na seba to nepriateľmi zneužívané slovo, že „reteriruje“, len aby neobetoval životy jeho vojinov a nevystavil ich možnej porážke. Predbežne on ustupuje, no o pár dní alebo hodín zastane, bezpochyby veľkolepe preslávia sa jeho zbrane.

Vyzvanie.

Prosíme všetkých tých pp. sberateľov a predplatiteľov „Pokroku“, ktorí nám ešte na tento polrok nedoplatili alebo vôbec predplatné nezaslali, prosíme by to čím skôr učinili, aby sme i my našim povinnostiam zadosť učiť mohli.

Vydavateľstvo.

Zatva.

Tento týždeň sa započala v našom chotári zatva, všetok pracovitý ľud je v poli, by ovocie svojej namáhavej práce skludil. Chvala Bohu, my skaliciania očujúce všeliaké nepriaznivé chýry, nemáme sa príčiny žalovať; keď to Boh ešte od nešťastia zachráni, povieme: zaplat Pán Boh.

Ku práci nás oduševnil náš p. dekan skalický vo svojej kázni, keď nám vyobrazil obraz pracovitého kosca, a porovnal ho s Kristom na púšty ako rozmnožuje chleby.

Suťné chýry ale kolujú po krajine, na mnohých miestach celé mesiace nepršalo, úroda temer žiadna a ľud náš krme tiež nebude mať, čo bude mať strašné následky. Z čoho daň platiť? Z čoho tých statisíce úradníkov vyživíť? Páni, ktorí si len na prvého chodia s kvitanciami do berničného úradu, tí neznajú naše polozenie, tí sa nemusia modliť „chlieb náš vezdajší daj nám“, oni ho majú mesačný, ľudu ale bude toho roku chybovať.

A pri tom všetkom by si človek myslel: špatná úroda, málo obilia, bude teraz pšenica,

raž, jačmeň aj 2 rázi tak drahý. Veľmi by ste sa krajani moji myšlili, keď by ste tak zamýšľali. Cena bude teraz, keď roľník potrebuje peniaze, keď je prinútený svoje obylie odpredať, nepatrná. Páni z burze sa postarajú o to, by užitek čím väčší mohli do vreckov strčiť, my sa len mozolíme, trhaníme, žiaľ ale vedia ini.

Cenu zbožia si neurčíme my, ktorí sme pracovali, ale určia to páni, ktorí hrajú na burze. Zaraz počujete krik, koľko pšenice zakúpil Durftbaum Izidor et comp., tolko že sa ani v Uhorskej krajine za 5 rokov neurodí, bude sa kričať, je zbožia strašne mnoho, nik nechce kupovať — iba len za veľmi nízku cenu.

Potom ale, keď sedliak v núdzi odpredal všetko, započne sa bedákanie, že nenie ničoho a ceny stúpajú, ty ale sedliaku v zime a na jar kupuj hodne drahé.

Páni ablegáti držia reči oproti úžere, krásne mlúvia, a len o tohoto najväčšieho nášho úžerníka, o burzu, ktorá vyžítkuje núdzny stav roľníka sa nič nestarajú. Páni ministri majú

o všetko starosť, len v tomto ohľade nás roľníkov ponechávajú ako biednu korisť, ktorú nesvedomiti lakomci, ktorí z našich mozolov chcu zbohatnúť, vycicajú.

Len že nadarmo bedákame a sťažujeme sa, nik na svete nám nepomôže, len my sami, keď sa združíme, oproti burze; musíme postaviť silnú a pevnú sedliacku organizáciu, ktorá do svojich rúk strhne aj odpredaj nášho zbožia. My oreme, sejeme, pracujeme, ano aj kosíme, ale druhí sú, čo obylie naše shromažďujú do stodol svojich.

Roľník.

Noviny z blízka i z ďaleka

(Dopisy).

— Z Radimova. Pekný a slávnostný deň sme mali 10. júla. Ten deň totižto slávil vlp. Ján Sprušanský kňaz nitrianskej diecese svoje prvotiny. Už mnohé a mnohé roky sú tomu, čo obec naša podobnú slávnosť nevidela a preto nielen Radimov, ale aj susedné obce ukázaly, že radosť pána primicianta, je spolu aj radosťou ich všetkých. O 9. hodine ráno

krásny prievod sa pohol z rodičovského domu do farského chrámu. Pri oltári vlp. Pavel Hornáček, farár uninský jako rukovodič sprevádzal pána primicianta, z kazateľne, vlp. Ravasz, kaplán z Dolnej Krupej v zápalnej reči líčil mu cestu, po ktorej jako verný hlásateľ Krista kráčať musí.

Popoludni v rodičovskom dome bolo pohostenie, kde páni hostia veselo sa zabávali, mládež ale vo spevoch javila svoju radosť. Medzi obedom vlp. Hornáček veľmi dojate prehovoril pár slov k pánu primiciantovi, ktorý s tou istou dojatostou podakoval sa jak pánu rukovodičovi, tak aj svojim milým rodičom. Ešte viac rečníkov prehovorilo, ale spev mládeže pretrhol vážne myšlienky. Spev išiel do kola, spievalo sa až do večera neprestajne. Teraz ale Vy pane primiciante konat idete vaše nové prvotiny von do života. Vážna je to vec; avšak netraťte smelosti a veselosti, láska ku Kristu a k ľudu nech vám požehnáva Vaše kroky.

— Zo Skalice. Dňa 11. júla mal „Spolok ev. mládeže“ spojený so školskou mládežou juliáles. Potešili sme sa, že zábava vypadla tak, jako sme si ju predstavili. Ráno o pol 10. hod. školská mládež pod vedením pána rektora Trslina a sl. učiteľky Gröblovej cez námestie pri zvukoch hudby tiahla do Kopečnice, s ňou zároveň išiel i „Spolok ev. mládeže“, v čele s pánom predsedom farárom Quotidianom. Zábava v Kopečnici bola nenutná a čím ďalej peknejšia a veselšia, zvláštne výbor hľadel na všetky potreby obecenstva, tak vzorne a obetave, že každý hosť spokojný bol. Zvláštnu pochvalu zasluhuje pán Ján Trslin, ktorý s usiľovnosťou a obetavosťou všetky potreby a prípravy obstaral a obecenstvo i na výlete výtečne bavil. Spievalo sa, tančilo sa a prednášalo. Odpoľudnia četné osoby mesta počtli svojou návštevou výlet. Prišli: pán mešťanosta, kat. farár, hl. notár, kapitán, a rozličné panie a slečny.

Znakom dobrej vôle a dobrej zábavy bolo, že hostinsky o 7 hod. už ničoho nemal. Krátko rečeno, zábava bola pekná; prajeme bratom evanjelikom, aby sme sa vždy spoločne tak zabávali, ako sme sa bavili na tejto milej zábave.

Katolik.

— Pudmerice. (Prešp. stol.). Naša obec má opravdu šlachetných, horlivých duchovných otcov. Odkedy sa cirkevná politika u nás na poli verejného života objavila, založili nám katolícky čítací kruh, úverkový a potravný spolok. Úverkový spolok kúpil si pred časom i veľký a pekný dom od tunajšieho grófa ml. Jána Pálffyho. Do tohto domu vchádzal tunajší sedliak v časoch poddanstva a ešte aj do ne dáva bojazlivo, hlboko sklonený, teraz však vstupuje doň bez ostýchavosti ako do svojho majetku. Či to nie výhra, či to nie veľké viťazstvo? A menované spolky účinkujú a stoja veľmi dobre. Preto nech sú veru pudmeričania len povdační svojim kňazom za ich horlivé účinkovanie a nech sa modlia za nich. S potešením soznávame, že najdu sa medzi nami mnohé duše dobré, avšak veľmi mnoho je i nevďačníkov medzi nami. To vidieť menovite pri spolku potravnom, pri tomto vrtošia veľmi podajedni nespokojenci. Keď sa mu tam v sklepe dačo nezapáči, to mu hneď sadne mucha na nos, už či je to v zime alebo v lete. Keď mu sklepník dobre odváži kylo soli, on predsa najde chybu, povie totiž, že je málo slaný; pri dobrom, fajnovom cukre zase dudle, že je málo biely atď. Nie tak rodáci! Také vrtechy mávajú len rozmazané decká. Vy buďte mužovia ako sa sluší a aj svoje ženičky veďte k rozumu. Neškodte spolku s vašou nerozumnosťou, lebo tak podtínate konár stromu životného pod sebou. Pozrite na višťučanov, s akou dôverou sa oni pridali k nám. Aby vás nezahabili! Sú ťažké časy, rodáci, len tak prideme k dačomu, keď svorne, ruka v ruke pracovať budeme za spoločný blahobyť. Pridu časy, kde sa budete hanbiť za to, čo teraz robíte. Boh vás naprav!

Rodolub.

— Do Búrov! Na mojich cestách som zabľúdl i na Búry. Dojdiť do potravného spolku, našiel som tam toľko žien i detí, že som sa ani prebrať nemohol. Teda bolo vidno, že spolok dobre účinkuje. Potešený nad týmto zjavom, zašiel som si ihneď vedľa do židovského chrámu, mysliac, že si žida trošku oberie. Bol vo sklepe jakýsi kajľavý, švirgavý a krátkozraký židáček a možno, že i on mňa

— úbohého — držal za židáka, lebo ihneď dôverne sa ku mne obrátil s otázkou: „Nü, wie gehts?“ Medzi rozhovorom, som tak cez rameno prstom ukázal na spolok a pýtam sa: „A čo títo robia?“ — „Nü, dobre im to ide, ale predsa musia vykapať“, odvetil žid. „A jako to?“ pýtam sa zadiveno. — A teraz Búrania pozor!! — Žid odvetil mi s pošklebkom: „My sme štyria obchodníci a pripojili sa ku nám i dvaja goji; teda nás šesť sme složili tisíc korún základiny. Teraz všetci štyria budeme si partéku a zbožie dohromady vo veľkom objednávať, tú najlacnejšiu cenu si urobíme a budeme lacnejšie predávať jako spolok. Kto by z nás mal škodu, tomu sa vynahradí s tých tisíc korún; za to ale, keď budeme mať dajaký malý zisk, polovica z neho pripadá na základinu. Uvidíme, keď my budeme o 10 percentov dávať lacnejšie než vo sklepe tamtom, či nevykapú.“ — „E zoi is!“ — Ja som si pomyslel ale: „Žide, keď by si vedel, že som ja „Strýčko na cestách“, bol by si držal hubu.“ — Nix is zoi! — Dojdeš do Pokroka!“

A vy, milí Búrania, majte sa na pozore; teraz viete o č sa jedná. Nebojte sa, nevykapete! Pamätajte na to príslovie: „Kto druhému jamu kope, sám do nej padá“. A tým dvom gojimom, čo sa zo židmi spáril, privolávam trojnásobne: „Pťuj!“

Tomu gazdovi, čo ma cez lúky previedol na Rákoš, srdečná vďaka!

S Bohom! Hore Búry!

Strýčko na cestách.

Trhové zprávy.

Od Trnavy až po Prešporok, ba celé Záhorie sa ponosuje, že toto leto žiadne huby a hríby nerastú. Je vidno, že ľudia často nič nevedia. V Trnave bol 27. júna veľký trh na huby a veru môžeme povedať, toľko húb sme už dávno nevideli ani — neočuli; aj hríbov bolo dost. Nielen že trnavské flárky, jako: tetka Bora Vanská, Júla Lorencová, Jačmenka Slováková a iné trnavské občianky veľmi mnoho húb predávaly, ale prišli flárky a predávačky s celého okolia; bola tam tetka M. Durkajka z Kerestúra, pani Paula Obrezalka z Prešporka, ba aj tetka Čizma Zíva a priniesly veľké množstvo húb.

Bola len tá chyba, že všetky tieto huby boli bláznivé, jedovaté, — ale popredaly sa. Či bol jarmok dobrý? Veru nevieme; lebo keď už trhová hodina odbila, poprataly sa pani flárky, prenajaly dvoranu v hostinci Polnického a tam učinily bursu. Bolo „hausse“ a „baisse“. — Najväčšiu zásobu týchto bláznivých húb kúpil veľkokupec Vítazoslav Horný (Anský), ktorú ihneď do Judapešti odviezol a hneď za tepla, za lacný groš (po 2 halieroch jedon kus) popredal.

Čudovali sme sa, že kde môže toľko bláznivých húb rastať; ale dozvedeli sme sa, že tieto flárky len bláznivé huby zbierajú a predávajú a to len preto, aby vraj s týmito muchopardón! ľudotrávkami všetkých údov svätovojtešských potravily.

No, jed a vóla by boly; len že či tie muchy sadnú na lep?

Nový druh „Asa foetida“. Výtečný učbár D. A. Prahot vynášiel tento nový a výborný tovar; hlavný sklad, predaj vo veľkom i malom, je zariadený v Judapešti, VI. aradská ulica, č. 14. — Jedna dávka stojí 2 haliere.

Správodajcovia: V. —ský a D. Ubr.

Otvorený list.

Velactený pane redaktor! Žijeme my len blahé časy! Vlastencov, ľudomilov celé hŕsti (aspoň dľa peria), ktorý podobne železo kujúcemu kováčovi, neunavne pracujú, kujú na blahobite ľudskom a predsa koľko nespravodlivosti, koľko žalôb, na dennom poriadku. Tu jedno nariadenie, tu zase iné, ale... pravda spí, je v papierovom koši a niet nikoho, kto by ju z tohto tuhého spánku prebudil, ju odtiaľ vytiahol.

O pruskom kráľovi Fridrichovi II. som čítal, že zvýšiac v svojej krajine daň, pýtal sa svojich dvoranov: „Čo robí ľud?“ — „žaluje sa“ znela odpoveď; „treba zvýšiť daň“ riekol kráľ. Pri inej príležitosti pýta sa poznovu to isté, — „mrnie, nespokojný je ľud“ odpovedali mu; „zvýšime daň“ boli kráľove slová.

Krútiac hlavou, vyplnili jeho rozkaz. Pýtal sa i po treťi raz: „Čo robí ľud?“ — „hoduje, veselí sa dňom nocou“ znela odpoveď; „znížime daň“ povie kráľ. Odkiaľ toto zdánlive jednostranné jednanie?! Videl kráľ, že zúfalstvo priviedlo ľud k tomu...

Nepoviem, že i teraz sme v podobnom položení, ale že už na prahu mu stojíme, — nech odtaji dakto! Pravda, spravodlivosť je teraz úplne zakopaná, ta panuje, bez výnimky, len pri smrti. Nuž ale čo robiť? ... Složme ruky svoje a volajme: „Svet a jeho márnosti pomínú, Ty ale Pane a Tvoja pravda panovať bude na veky!“

Kmotriček a Machova.

Drobné zprávy.

— Nový kaplán. Ostrihomský arcibiskup menoval do Skalice za kaplána Jozefa Nováka, nášho krajana, katecheta Klet. Bielek menovaný bol za kaplána do Nového Mesta nad Váhom.

— Potešiteľný chýr. Skalický p. dekan dr. Ludvík Okánik, by všetci skalickí a susední roľníci si farské role a lúky do prenajmu vziať mohli, nechal ju na malé čiastky podeliť, a týmto spôsobom sa budú de prenajmu dávať, by roľnícky ľud týmto spôsobom ku dostatočnej pôde prísť mohol, hospodárstvo si zväčšil a týmto spôsobom sa ku pestovaniu dobytky, jedinému to prameňu svojich dôchodkov, venoval.

— Utoky proti východným železniciam. Na dvoch čiarach východných železníc spáchali útok proti železnicí, a síce v Kumanove, na srbsko-tureckej hranici a pri Dedeagači v Macedonii. Oba útoky spáchali povstanci t. zv. komitáci. Pri Kumanove našli na kolajniciach 15 kilov ťažkú dynamitovú minú, ktorá spojená bola 400 metrov dlhým drôtom. Pri Dedeagači zas hodili bombu pod vlak, následkom čoho veľmi mnoho cestovateľov prišlo o život a mnohí boli ranení. Noví telegramm oznamuje, že pri útoku raneno bolo 11 ľudí.

— Z Baňskej Bystrice oznamujú: V hermaneckej papierni vypuknul oheň, ale výtečne zorganizovaní fabriční hasiči nebezpečný oheň za krátky čas udušili, tak že škoda je nepatrná a aj tá sa nahradí z assekurácie.

— V Okoličnom (Liptov) v majeri bratov Rothschildovcov bol cheň, ktorému mnoho krme a hospodárskych strojov padlo v obeť. Šťastie, že podarilo sa oheň zavčasu udušiť. Na druhý deň chytila sa druhá časť majera, ktorý teraz už celý zhorel i s novou špiritusovou fabrikou. Dobytok podarilo sa zachrániť, ale 200 oviec a mnoho drobnej hydiny zhorelo. Škoda obnáša asi stotisíc korún.

— Dr. Ottokar Procházka, professor na universite v Budapešti, odcestuje tohoto týždňa na výstavu do Ameriky v St. Luis, aj s red. Alojsom Izsófom a Dr. Sebókom, katechetom.

— Biskup, Jozef Boltzár, dňa 14. t. m. slávi svoje 60-ročné kňazské jubileum v Ostrihome, s veľkou pompou, v sprievode takrečeno všetkých vynikajúcich hodnostárov celej diocese.

— Binghamton, N. Y. — Pán Ján Korchak, známy dobrý Slováč, otvoril tu dobre zariadený hôtél a tým zvýšil počet slovenských obchodníkov. On má i slovenských obchodníkov. On má i jednatelstvo pre domy a pozemky, ba je i tlumočníkom Slovákov pri právnych veciach. Dosiaľ dokázal sa byť človekom, ktorý nehľadá na zlé pre svojich spolukrajancov, preto v úplnej miere zaslúži, aby ho spolukrajani všemožne podporovali. K novému jeho obchodu prajeme mu mnoho zdrav!

— Luhačovice. v „Presburger-Zeitungu“ zo dňa 10. júla čítame veľkú pochvalu nových kúpeľov Luhačovických; práve to nás teší, že to píše „Presburger-Zeitung“, teda organ neustranný v tejto veci. Pisateľ, ktorý na začiatku toho ročnej sezony bol v Luhačoviciach, medzi iným upozorňuje, že dráha z Ujezda do Luhačovic bude v máji 1905. ukončená a že vzdor tomu, že poldruhého hodiny bude musieť v Skalici čakať, každý prešporčan môže doma poraňkovať a v Luhačoviciach poobedovať. Vo vilách kúpeľnej diarekcie, je miesto pre 1200 hostov naraz, tak že nikto nepotrebuje sa báť,

že nebude mať úplne pohodlie. Prešporok poslal tento rok svoju kolóniu do Luhašovic, aj jeden vysokopostavený prešporoký mešťan tiež s jeho synom boli v kúpeľoch a vychvaľujú ich čo najviac. Teda krajan, pozor! Čo aj druhí chvália, čo je naše, to nie je „humbuk“.

— **Jako z Trnavy oúť, obec Samárovec** (Zamaróc) chce pána učára Dr. Arpáda Tóta za jeho na kňaza povážlivé sa chovanie, v záležitosti sväto vojtešskej vraždy, za čestného občana vyvoliť. — Bravo!

— **Všetky slovenské a nemecké slúžky v Trnave a okolí**, chystajú veľkú ováciu pánu profesorovi Csizmazióvi, za jeho veľkú starosť o ne. Sbor zaspieva pieseň: „Starajte sa o seba“; potom bude rečňovanka: „Psi hlás neide do neba“; na to zase pieseň: „Sefce, drž sa svojho kopyta“. Nasleduje pochod, a ku koncu zaspievajú nemecké slúžky pieseň: „Hunde, wollt ihr ewig leben?“ — Na zdar!

— **Záhoráci vedú si im preukázané služby oceniť**. Chystajú sa vo veľkom počte prekvapiť p. Dr. Mikuláša Madurkayho, farára kerestúrskeho, ku jeho budúcej inštalácii za kanovníka. Rozličné skupiny obrazov nechaly, malovať u výtečných maliarov, ktorými ho obdarovať zamýšľajú a sice:

1. „Až dojdú židia z Maria Celly“, venujú zoštatnené ľudové školy;

2. „Rákoska a lieskovic“, venujú disciplinárne trestaní učiteľia;

3. „Na svätého Dindy“, venujú z kruhú spoločnosti vytvorení národovci;

4. „Blbec“, venujú detské útulne; a

5. „Zobráčka kabela“, čo podpora pre vzdelávaci spolek, venuje danujúce obecnstvo. — Gratulujeme!

— **Pán akademický učár, Dr. Obrezal** si vraj na trnavskom jarmoku 27. júna jazyk vytkol. Lekári hovoria: 2 funty segedínskej papriky, každú štvrt hodiny za kávovú lžičku na posramocný jazyk prikládať; — to pomôže; inšie nie. — Na zdravie!

Správodajcovia: V. — ský a D. Ubr.

— **Katolícko-robotnícky spolek v Prešporoku**, bude v nedeľu dňa 17. júla vydržiavať v zahrade p. hostinského J. Geberta, na Štefánskej ceste, kde má spolek i svoje sídlo **zahradnú letnú zábavu**, v prospech chudobných členov tohože spolku. — Program je: 1. Hudba novej kapely z Dinamitovej fabriky. 2. Bazar. 3. Divadlo. 4. Tanec. — Začiatok o 4. hod. popoludní. — Vstupné za osobu 40 hal., odznak na tanec 20 hal.

K hojnej návšteve uctive volá

Výbor kat. rob. spolku.

— **Holičskí biciklisti** usporiadajú v nedeľu dňa 24. júla 1904 pri „kópčanskom prievoze“ v hostinci pána Schlesingera „**Pomalé závody na bicikloch spojené s Tanečným veniekom**.“ Začiatok o 3. hod. popoludní. Vstupné za osobu 1 kor. Predplatky sa s vďakou prijímajú. Hudbu obstará L. Kováč.

— **Oprava**. Na dopis „Od nás“ v 28. čísle „Pokroku“ uverejnený, dostali sme od p. Martina Kristoviča ohradenie sa proti tomu chýru, uverejnenému v tomže dopise, že vo Vajnorochoch bola istá ženská od M. Kristoviča a iných ľudí tak dobitá a vidkami dopichaná, že na druhý deň v prešporokom špitáli zomrela.

P. M. Kristovič nám píše, že to je všetko nepravda; ale čo je pravdy na tom, je toto: 21. júna popoludní, keď sa práve poberal do pola na prácu, prišla pre neho jeho dcéra, že na pošte (ona totiž na pošte slúži), je nejaká ženská opitá a že tam robí krik a nezbedu, aby urobil s ňou poriadok; on si vzal paličku z dáždňika a tou pár ráz udrel opitú ženskú a vyhnal ju von z obce, načo ženská utekala preč; čo sa s ňou ďalej robilo, o to sa viac nestaral, že by sa ale boli ľudia sbehli a ju čo kminku bili a pichali a on že by ju bol otkou udrel, to všetko že je nepravda.

Učiteľ, nie sice diplomovaný, ale praktický, s veľmi dobrými vysvedčeniami, vyučuje v maďarskej, slovenskej a nemeckej reči, je aj vo spisbe činný. Hľadá miesto v takej obci, ktorá diplomovaného učiteľa si zadovážiť, alebo dostať nemôže; pôjde i do privátneho domu, alebo na také miesto, z ktorého pre vzdialenosť od obce, nemôžu rodičia svoje detky do školy poslať a ani školy, ani učiteľa nemajú. Nabidnutie z láskavosti prijme — pod značkou „F. J. D.“ — administrácia tohoto listu.

Na prázdniny.

III

(Dokončenie.)

3. **Rodičia**. Že v tomto ohľade i rodičia majú nie malú vinu, samo sebou sa rozumie. Ale či môže volať to ich samých obvinovať? Veď oni tiež to ináčšie nevideli u svojich rodičov a starých rodičov; nuž oni tiež tak pokračujú. Keď sa dieťa trochu číta a píšeť naučí, o inšie sa nestarajú. Všetci ani nemôžu. Je u nich obyčajou, — na koľko dostanú — pokútnych, vandrových učiteľov najat, ktorí od chalupy ku chalupe (na týždne) chodia, v zime deti učia čítať, pisať a počtovať; no niektorí i katechismus; v lete ale musí taký učiteľ pracovať pri dome, bo ináčšie ho netrpia. Títo učiteľia sú obyčajne službypovzbavení jágri, hajníci; niekedy i remeselnícky tovaryšia, alebo zmrzačení a druhého zárobku neschopní mladci. Keď ale taký sa nenaskytne, ostanú detky bez výučby 2 aj tri roky, až zase niektorý sa prihlási. Že takéto výučba nie je platná, ba i škodlivá, to rodičov neháti; oni obetujú za každé dieťa 10 krajeiarovú odmenu na týždeň pre učiteľa, dajú mu chövu po poporiadku, a keď zima prejde, pošlú detky do bytok pást a učiteľ môže ísť. Pravda na takýto spôsob žiadon poriadny človek sa neprihlási, a keď aj vynimečne dajaký inteligent sa prihlási, za rok odíde alebo ho sami prepustia.

Som presvedčený, že keďby dajaká školská miestnosť jestvovala, a učiteľ by mal dostatočnú chövu a sriadený plat, čo len 200—300 korún, alebo bez chövy 500—600 korún, že by sa i poriadny a schopný, keď aj nie diplomovaný učiteľ našiel. Ale: pokútne školy sú zakázané; riadnu ale vydržovať nie sú vstave, a preto nechajú sa detky jako divá zver v horách rástnuť. — Žiadne pravidlo bez výnimky! V Modre (na Pisku) dalo mesto miestnosť; 140 korún podpory; hulcokári dajú chövu a 100 korún platu; mesto uzaviera s pokútňím učiteľom písobnou smluvu a — môže to byť. Či by to tiež nemohlo byť na panstve grófa Jozefa, Jána Pálfyho? — Lepšie pokútňím učiteľ jako žiadon, neoh je len poriadny a schopný človek. Ale nie; panstvá sú chudobné, nemôžu toľko postrádať; obec nemôže panských služobníkov podporovať, a vrchnosť — sa nestará o to.

Jakým spôsobom by sa mohlo tomuto odpemôcť?

Keď som toto napísal, môžem azdaj i nejaký návrh predostreť. Neosobujem si „smrodajné“ pravidlo ustáliť, len moju mienku predniesť, a patričným kruhom ostatnie ponechať.

V Lošonských a Orešanských horách na panstve grófa Jozefa Pálfyho sa nachodí 16 rodín, k tomu 3 rodiny zo susedného panstva, ktorým je stredišťom Parina (rybárna). Týchto 19 rodín má doista 25—30 dietok. Keďby panstvo dajakú bídu na Parine postavilo, a pre učiteľa podporu (doposiaľ je 48 korún ročne) ustánilo, rodičia by ochotne 1 korunu od dieťaťa na mesiac obetovali. Rátajme 24 dietok = 24 korún; od panstva, (obce, cirkve) tiež toľko, — veru by sa našiel schopný človek. Ale pravda len „pokútňím učiteľ.“ No, však kontrolla svetскеj a cirkevnej vrchnosti (tak jako je v Modre) by zamedzila nemiestne chovanie ja chránila by predpisanu výučbu. — Keďby politická vrchnosť ale hovorila: „nem szabad“, — nuž dobre; postavte štátnu školu. Bude predsa škola a detky neostanú bez výučby.

Ale nebojte sa pánovia, že by sa detky v pokútňej alebo ľudovej škole poslovenčily. Hulcokári sú húževnatí Nemci, týchto neposlovenčí nikto, ale veru tým menej pomaďarčí, čo by i hneď štátna škola bola. A keď by sa aj naučili slovensky; bolo by to na škodu? „Veď koľko rečí vieš, toľkokrát si človekom“ hovoril Napoleon.

Tým spôsobom by sa dala škola i na „Hutiach“ na „Rybničku“ (Föhrenteich) na panstve grófa Jána Pálfyho zariadiť.

Kto zná lepšie prostriedok či spôsob, nech sa zaujme za tento pracovitý ale opustený ľud; tu sa nesmie na to pozerať, či Nemeč, či Slovák, — tu treba len o školu dbať.

Uviedol som za príklad Modru. „Nenie všetko zlato čo sa ligoce.“ Nie na tom dosť, školu ustáliť, lež i o to dbať, aby išla vec v poriadku. Keď koleso dakde sa prestane točiť, treba prizreť, čo je toho príčinou a pre-

kážku odstrániť chybu napraviť a čo sa nedá pohľadkáncom, — ráznym úderom do pohybu uviesť.*)

S týmto som oboznámil i ďalšie kruhy s „Hulcokarmi.“ Pátročná zkrúsenosť viedla moje pero a nenie nič prehnaté. —

Než zaključím moju prvú cestu, ešte musím spomenúť školskú skúšku v jednej obci Záhoria. Keď som videl nastrojené detky a rodičov sa do školy schádzať, umienil som si, tiež tam pozreť. Po modlitbe bol katechismus. Detky krásne odpovedali; bolo vidieť, že duchovný otec dal si prácu detky na rozumné odpovede navykať. Všetky otázky a odpovede byly čisto slovenské. No, inšie predmety už len po maďarsky. V 3. triede ešte nevedeli slovensky čítať, ačkolvek maďarsky veľmi dobre. Či naši slovenské sedliaci nepotrebuujú vedieť slovensky čítať? — Prikradol som sa ku zadnej stolici, a keď sa písalo na tabuľky, hovoril som jednomu odrastlému chlapcovi: „Napiš mi „Moji milí rodičia!“ a dostaneš šestáček.“ Chlapec chopil kamienok a čo chvíľa napísal: moji milli rogyiosia. — Bravo! zvolal som; dal som mu šestáček a hovoril som mu po tichu: „Vidím, že si pána učiteľa dobre poslúchal, za to ňa obdarujem; ale keď dojdeš domov, musíš tatku naučiť, jak to majú čítať, bo to oni sotva vedia.“ — S Bohom, ctený čitateľia! Teraz idem domov. Až po druhú voľačo zaujmavejšie!

Stryčko na cestách.

* Vidz: dopis z Modry, v č. 21. a 22. „Pokroku.“

Obchod
s oblievaným =
náčiním.

Stavebné křampiarstvo,
plechy všetkých druhov a
rozmerov.

Náhrobné křize
v peknej úprave, každého
druhu, s trvalým zlatením
odporuča et. obecnstvu za
háječne nízke ceny. =
Taktiež prevádza každú
opravu starých křizov

— Rudolf Detony —
v Skalci (Szakoleza),
Jezovítska ulica.

Vzorok zdarma: *švadrony* Firma křesťanská!

Lodenové sukne,
polovlnené rôznych ba-
riev, 1 kus 65—70 kr.
100 kusov 60—65 zl.,
detské sukienky 20 kr.
dobierkou zasiela:

I. Česká vřr. a vývoz sukni lodenových

Adolfa Jelinka
v Lísku, p. Jimramov. (Morava.)
Nehodiaci sa tovar buď vymením alebo
vezmem zpät a peniaze vrátim!!
Každá nespokojnosť vylúčená!!

Finme-Amerika.

Uhor.-americká paroplavba.

Z Fiume do New-Yorku najbližšie pohnú sa nasledujúce parolode:

28. júna „SLAVONIA“, 12. júla „PANNONIA“ a 26. júla „ULTONIA“. Predplatná cena s celým zaopatrením a vo Fiume dva dni zdarma uhytovaním a strovou 180 K. Bezplatné vysvetlenie a predplatky prijíma z poverenia „ADRIE“, uhor. kráľ. paroplavebnej spoločnosti

JOZEF PELLER
Pozsony, Stefánia út 16. szám.

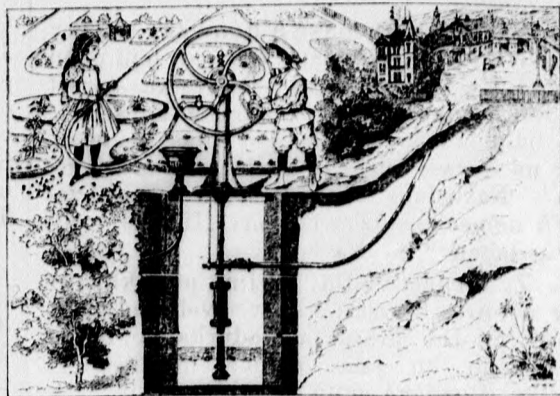
VODOVODY

samečinné i pomocou strojov

pre mestá, obce, veľkostatky, villy, tehelne, továrne a domy súkromné.

Najlepšie —
PUMPY
trvanlivé
a so zárukou
zhotovuje
a zariaďuje

Továrň na
vodovody a
pumpy

JAN VÍTEZ v Přeřově (Morava).

CENY MIERNE.

Predbežné výpočty a cenníky zadarmo.

Mydlo „Palacký“

je nejlepší český výrobek.

Práca ľahká
účinnok prekvapujúci!

Prádlo biele ako sneh!

Ján Vilímek,

továrň na mydla v LIPNÍKU.
nad Bečvou. (Morava).

Každá sporivá gazdina

používa

Kolínskej kávovej prísady

SO SOKOLOM — SO SOKOLOM

Docielí tým výdatnej, chutnej a pekne zbarvenej

kávy.

TOVÁRNE:

v Kolíne a Prosejove, Morava

Práve vyšiel

III. sošit „Z päť dielov sveta“

Cena 20 h. Dostať:
u J. Teslika v Uh.
Skalici.

Sviečky

všetkých druhov, ako
kostolné voskové a polo-
voskové, stolné, stearinové
i parafinové, ďalej

mydlá

ku praniu a voňavé
(toilettné), všetky
v najlepšej jakosti dodáva
najľavnejšie

Prvá Kralovohradecká cis.
kráľ. dvorná továrň
na sviečky, mydlá a voňavky.

J. Pilnáček,
Hradec Králové, Kráľ. České.
Založeno roku 1816.

Solidná česká křesťanská firma.

Cenníky i vzorky zadarmo a franko!

Inserujte!

Inserujte!

v kalendári

„Nová Domová“

Pokladnica“

a v kalendári

„Strom Serafický“

Inseráty objednávajú sa

v kníhtlačiarňi a vydavateľstve

Jozefa Teslika

v Uhor. Skalici, Szakolcza.

Nábožný a obratný

Miništrant.

Pre mládež r. kat. škôl.

CENA 12 HAL.

Dostať u JOZ. TESLIKA
v Uhorskej Skalici.

Neviete ešte?

Najlepšie náboženské noviny sú:

Posol Svätého Antona.

Vychodia mesačne raz na 16. stranách s krásnymi obrazmi. Predplatné na rok 2 kor., na pol roka 1 kor. Študujúcim a podučiteľom na rok 1 kor. 20 hal. Číslo na ukážku dostanete zdarma. Hlásťe sa o ne takto:

Posol Svätého Antona.

Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.